

Ս. ԳՐԱԿԱՆ

ՕՏԱՐԱԿԱՆԸ

ՅՈՒՆԻՍԿՆԵ

Ա.

Յուզան քանի մը դաշնկան էր գողցած նուիրատուութենէ մը՝ որուն տեղեակ էր Թովմասը: Այս միջնագէպը խոր վրդովանք պատճառած էր աշակերտներուն: Օտարականը երբ իմացաւ այս պարագան, ժպտեցաւ արածօրէն, յետոյ նայելով բոլորին, ըսաւ. «Յուզան մեր եղբայրն է, բոլոր դրամները իրեն կը պատկանին»: Ապա դառնալով Յուզային, որ ամօթապարտ և գլխահակ կեցած էր, ըսաւ. «Որքան որ ունենալ ուզես, այնքան աւելի պիտի շատցնես ունենալուդ տենչը: Վայ անոր որ գերի է նիւթին, վասնզի այդպիսին, տառնց թերեւս ուզելու, կը դաշնակցի չարիքի մը՝ որ մեծադոյնն է բոլոր չարիքներուն: Արծաթասիրութիւնը հիւանդութիւն մըն է որ բոցի պէս կ'այրէ և վերքի մը նման կը մաշկեցնէ իր անթուշկ ծառան: Մարդ իրապէս չի կրնար ստանալ որեւէ բարի բան՝ որ իրմէ իրեն չի բաշխուիր: Ամէն բան ունենալու միակ գաղտնիքը անոնցմէ հրաժարիլն է»:

Ուրիշ անգամ մը, երբ աշակերտները հաւաքուած էին մեծ թղկնիի մը ներքեւ, մտիկ ընելու իրենց Ուսուցիչը, Յուզան մեկուսի կեցած՝ քամահրանքով կը նայէր բոլորին: Անիկա այդ պահուն շատ հեռու էր իրենցմէ և կարծես իր մտքին մէջ չի նկատու վրայ էր անուշի մտածումներ, որոնք կը բարձրանային իր ուղիղի ետին և յետոյ կը խորտակուէին անողմուկ, զաղտնի վայելուած դաւադրութեան մը պէս: Իր գէմքին բոլոր մկանները պըրկըւած էին, հեռուէն մօի հոտ առնող շնագայլի նման:

Օտարականը լուց յանկարծ և սեւեռուն նայեցաւ Յուզային: Երբ աշակերտները հետեւեցան իրենց վարդապետի նայուածքին, տեսան Յուզան որ քիչ մը

անդին, ծառին կաթնած, խորատուգուած էր իր մտածումներուն մէջ, բաց բերանով և կարկամած աչքերով: Աշակերտները՝ առանց զգալու տեղի ունեցածը, խնդացին բարձրաձայն:

Յուզան ցնցուեցաւ անակնկալօրէն և տկամայ ճիշ մը արձակեց, երբ զգաց Օտարականին և ընկերներու սեւեռուն նայուածքը իր վրայ: Անիկա այդ պահուն կը նմանէր անառնէն դուրս ելած զազանին, որսորդներու հրաղէններուն դիմացը կանգնած:

Օտարականը մտախոհ կը շարունակէր իր լուսթիւնը, առանց սեւէ մէկուն նայելու: Յուզան մօտեցաւ աշակերտներուն, մեղմելով իր դէմքի ձգտուած մկանները: Փորձեց ժպտիլ բոլորին, սակայն ոչ ոք պատասխանեց իրեն: Յուզայի չէկ ու նօսը մագերը հովէն կը շարժէին իր այլակերպ գանկին վրայ, որ կարծես սուրի հարուածով ճեղքուած՝ յետոյ վերստին իրարու փակցուած էր: Աչքերը պղտոր ճիւղմով պարուրուած, կը նայէին անթաքթ Օտարականին, իր մեռելատի ու սղարկ դէմքէն: Այս վերջինը հանդարտ նստած, դէմքը դէպի մայր մանող արեւը, կը շարունակէր իր լուսթիւնը: Աշակերտները փոխն ի փոխ կը նայէին իրենց վարդապետին և Յուզային՝ նստած քով քովի, և այդ արտասովոր մերձաւորութիւնը աստուածային գեղեցկութեան և հրէշաւոր այլանդակութեան, կը շարաւարէր իրենց ուղեւոր, անլուծելի տեղդուածի մը պէս:

Աշակերտները այժմ կը վերջիչէին պահը, երբ առաջին անգամ Յուզան Օտարականին ներկայացաւ, խաւքին մաս կազմելու համար: Հակառակ բոլորի տըրտաւնջներուն, Օտարականը ընդունեց զայն ընտրեալներու խաւքին մէջ: Ամէնքը նողկանքով ընկրկեցան, երբ Յուզան տեղ գրաւեց իրենց Ուսուցչի կողքին: Օտարականը կը ժպտէր և մտերմական քմծիծաղով կը նայէր բոլորին: Անոր հագին անընդունակ էր խորութիւններու, որոնք մարդաց ակարութիւններէն կը ծնէին:

Աշակերտները չէին սիրեր Յուզան որովհետեւ ան Գալիլիացի չէր, և սուէր

իրեն յատուկ մտքեր, անհաշտ միւսաներուն: Յանձնապատասխան էր և ինքզինքը կը կարծէր շատ խելացի: Տարակարծութիւններ կային թէ իր հայրը Հոսովմայեցիներու ծառայութեան մէջ եղած էր, ինչպէս նաև ինքը՝ իր հերիտասարգութեան: Յուգան դէմ էր սակայն Հոսովմայեցիներուն, և կը սպասէր իւր ժողովուրդի փրկութեան:

Այս դէպքէն յետոյ, Յուգան զգոյշ և սիրալիր էր: Երբ Օտարականը խօսելու սկսէր, ան լայն բանալով իր աչքերը, ուշադրութեամբ մտիկ կ'ընէր: Աշակերտները ուրախ էին որ ան այլևս չէր չտարախօսեր և չէր մեկուսանար իրենցմէ: Միայն Օտարականը միշտ նոյն օտարատի հայեացքով կը նայէր իրեն, գաղտնիք մը պահողի զգուշուոր արգահատանքով:

Ուրիշ օր մը, Օտարականի ներկայութեան, Պետրոս և Յովհաննէս սկսան վիճիլ, պաշտպանելով իրենց տեղերը գալիք թագաւորութեան մէջ, Օտարականի կողմէն: Վէճը տակաւ անխորժ հանգամանք օտացաւ, վրդովելու աստիճան իրենց ընկերներն ու վարդապետը: Երբ բոլորը լռեցին, Յուգան Օտարականին մօտեցաւ և յանձնապատասխան յանդգնութեամբ մը ըսաւ. «Ասոնցմէ առաջ, ես պիտի նստիմ քու կողքիդ, երկնքի արքայութեանը մէջ»: Աշակերտները անխօս Օտարականին կը նայէին: Երկնքի արքայութիւնը ուսկան մը լեցուն ձուկերու կերպարանքով կը բացուէր անոնց բոլորին առջև, կամ երկրային թագաւորութեան մը խոստումով, որ պիտի փոխէր իրենց ձկնորսի գրգիւտները՝ իշխանական պատմութեան ի բոլորն ալ, առանց խորութեան, հակամէտ էին տեսնելու նիւթական դիրքը հոգեկան յայտնութիւններու: Բոլորն ալ, Պետրոսէն սկսեալ մինչև Յուգան, սուգորուած յաղթական Մեսիայի գահիկ գաղափարով, չէին կրնար տակաւին ըմբռնել աստուածային քառութեան խորհուրդը՝ արիւնով սրբազորուած:

Օտարականը արամօրէն նայեցաւ անոնց ու ըսաւ. «Չէք գիտեր թէ ի՞նչ ոգիի կը ծառայէք: Եսամոյններն ու ամբարշաւածները տեղ չունին արքայութեան մէջ: Ձեր սնուցած ցանկութիւնները մարդուն

ըլլալով, մարդկային չեն բոլորովին: Ով որ ձեր մէջէն առաջին ըլլալ կ'ուզէ, պաշտօնեայ պէտք է ըլլայ բոլորին, իսկ ով որ մեծ ըլլալ կը փոփոքի, ծառայ պարտի ըլլալ ամենուն:

«Ծառաներ պիտի ըլլաք, զերծ պահելու ձեր նմանները չարիքէն ու նախապաշարումներէն, որոնցմով լեցուն է աշխարհը: Գերիներ պիտի ըլլաք, ազատագրելու համար փրկութեան գաղափարը: Լուծի ներքև պիտի հեծէք, որպէսզի ուրիշներու հոգեւոր անգոստանները ազատեն ու պաղարկեն»:

«Կեանքը՝ յաճախ մարդերուն քուել տալու համար իրենց մեծութիւնը, զանոնք կը պատժէ աշակերտներով: Որովհետև ամէն աշակերտ, առաւել կամ նուազ չափով, կը փոքրէ և կ'եղծանէ վարժապետին ուսուցումը, կը փոխէ սկզբունքները, իր մտքի տարադրութեանը համեմատ, և կը բաշխէ իր փոխուքը փոխան անարատ գինիին՝ զոր չէր կրցած մարսել»: Աշակերտները լուռ էին, մեռնող արեւին մէջ անոնց գէմքերը մոխիրով ծեփուած՝ կը նմանէին գերեզմանէն ցատկոյ յաղարկուորներու:

«Չէք կրնար երկնքի արքայութեան բնակիչ ըլլալ, եթէ չընդունիք զայն մանկան մը հոգիով, որուն անգիտութիւնը տւելի լուսաւոր է իր անմեղութեամբ, քան վարդապետներու գիտութիւնը և փարիսեցիներու ճաճան փոստարկութիւնները, շատ յաճախ մեղք մը սկսեցածիւ սահմանուած: Վճիռ հայելի մը միայն կրնայ ընդունիլ ցոլքերը յայտնութեան:

«Միւրոյ և անմեղութեան արքայութեանը մէջ մանկ կարենալու համար, անհրաժեշտ է կամ մանուկի հոգի ունենալ և կամ մեղաւոր ըլլալ: Անմեղութիւնն ու անկեղծ միակ գրաւականներն են փրկութեան, վասնզի մանուկները սրբաւելու պէտք չունին, իսկ մեղաւորները տւելի սուր կերպով կը զգան մտքութեան կարիքը:

«Բոլոր մեծ հոգիները վերին ու ստորին երկու ծայրերը նկատի աւնին: Միջին մարդերը, արքայաժողովութիւնները, կէս ապականած և կէս անեղծ,

վտանգի մէջ են չտրի ու բարիի պայ. քորը իրենց մէջ փոխադրած ըլլալուն համար»:

Բ.

Աշակերտները իրենց խոնջէնքէն կազ- դուրսեւելէ յետոյ, շարունակեցին իրենց ճամբան Նազարէթի վրայէն գէպի Գա- լիլիա: Իրիկուն էր արդէն երբ Օտա- րականն ու իր հետեւորդները կանա գիւ- ղաքաղաքը հասան և հիւր եղան այն նո- րապակի զոյգին, որոնց ամուսնութեան ներկայ եղած էին ամիսներ առաջ: Շատ աւրախ էին փեսային հայրն ու մայրը և հպարտ իրենց յարկին ներքև Օտարականը հիւր ունենալուն համար: Ուրախ էին նոյնպէս նորապակիները ու կը վերջիշէին հրաշքը որ տեղի ունեցաւ իրենց ամուս- նութեան օրը, և այս պարագան կը նկա- տէին իրրև նշան իրենց բախտաւարու- թեան:

Ընթրիքէն յետոյ, հակառակ իրենց ճամբու յադնութեան, բոլորը հաւաքուե- ցան խաղաղի արիշին ներքև և Օտարա- կանը խօսեցաւ իրենց երեսօղէմի անցու- դարձերէն . . . Լուսինը իր գէնիթին էր բարձրացեր, երբ բոլորը հանգչելու գա- ցին: Օտարականը անքուն էր կրկար ատեն: Ծամբու պատկերները, Սամարու- հին, Յուդայի ընթացքը, աշակերտներու անհասկացողութիւնը, կը տողանցէին իր մօքին մէջէն, ստեղծելով ատրաամ բոյց քաղցր անուրջներ յաւիտենական իրողու- թիւններու:

Առաւօտուն երբ սեղան նստան նախա- ճաշելու, Օտարականը գիտելով ամուս- նացող զոյգը, որ քաղցրօրէն և բեր- կրանքով կը նայէր իրեն, ըսաւ. «Դուք իրարու կապեցէք ձեր հագինները և պար- տիք միասին ըլլալ մինչև ձեր կեանքին վախճանը, մինչև որ մահուան ճերմակ թեւերը դան ցրուելու ձեր օրերը: Թող ոչ մէկ բան այս կեանքին մէջ բաժնէ ձեզ իրարմէ: Սիրեցէք զիրար, լեցուցէք ձեր զգացումները նոյն բաժակին մէջ և միասին խմեցէք զայն: Դուք երկու մար- միւններ չէք այլևս, այլ մէկ, որովհետեւ իրարու խառնեցիք ո՛չ միայն ձեր հագի- ները՝ այլ նաեւ ձեր արիւնները:

«Այս քաղցր հաղորդակցութենէն պիտի ծնին նոր արարածներ, ձեր վաղուան երազները, կազմուած ձեր միսէն ու ա- րիւնէն, տեսանելի կերպարանքը ձեր խորհրդաւոր միութեան: Զեր զաւակները սակայն ձեզի չեն պատկանիր միայն, այլ կեանքին: Անոնք ձեր միջոցաւ կը ծնին, բոյց կը պատկանին վաղուան: Կրնաք խնամել անոնց մարմինները և տալ անոնց ձեր սէրը, բոյց ոչ հագին, որ ապագայի տանը մէջ կը բնակի: Զեր զաւակները նետերու կը նմանին, ձեր զոյգ աղեղնե- րէն արձակուած, անոնք ձեզի չեն կրնար վերադառնալ, որովհետեւ կեանքը ետ չի գար: Սակայն երկնաւոր Հայրը գիտէ օրհնել թէ՛ աղեղները և թէ՛ նետերը, որոնք կ'երթան միտակուաւ ապագայի դրան՝ զայն բանալու երաշխիքով: Կրնայ ըլլալ որ դուք ուզէք նմանիլ ձեր զա- ւակներուն, սակայն մի ուզէք որ անոնք նմանին ձեզի, վտանգի ապագան անցեա- լին նայիլ չի սիրեր»:

Գ.

Կէսօրէ առաջ, Օտարականն ու իր հե- տեւորդները Նազարէթի հիւսիսէն շա- րունակեցին իրենց ճամբան գէպի Գա- լիլիա: Դիշ յետոյ անոնք մօտեցան գլխա- ւոր ճամբուն որ կ'առաջնորդէր գէպի Դամասկոս և Տիւրոս: Հեռուէն կը նշմար- ուէր ուղտերու կարուանը, զեղնախառն ու հաստ փռի մը ներքև: Անոնք թա- րարի ձորահովիտին մէջէն կ'ընթանային գէպի Գալիլիա: Հեռուն Հերմոնը կը սլացուէր գէպի երկինք, մեծավայելուչ ու չքեղ, անդունդներէն յառնող ամբողջ կոն մը, ամրապինդ և խորանիստ, թե- ւարձակուածով մը գէպի անհուն: Օտա- րականը պատմեց աշակերտներուն թէ իր մանկութեանը, երբ ինք ազատ ըլլար աշխատանքներէ, յաճախ կուգար նստելու այս ճամբուն եզերքը, գիտելու կարա- ւանները, որոնք կ'երթային Արաբիայէն գէպի ծով, և լսելու նոյնպէս գողդիւնը Հռովմէական լեզէոններուն, գէպի յա- նական քաղաքներ մեկնող:

— Հռովմայեցիները աշխարհը ճամ- քաներով ցանցեր են, ըսաւ Մատթէոսը, աւելի գիւրին է և ապահով Դամասկոսէն

Պաղատաւ և Հնդկառատան հրթալ, քան
երուսաղէմէն երիբով:

Կիները չէին մասնակցեր այս խօ-
սակցութեանը: Անոնց մէջ ամենէն հեղի-
նակաւորը Գուգայի կինն էր, իսկ ամենէն
աղաւորիչը՝ Մազդաղինէն: Այս վերջինը
փոխած էր իր քաղքենի զգեստները և
հազած գաւառացիի նման, Յուդան հաշտ
աչքով չէր նայիր Մազդաղինացիին և
յաճախ կը փորձէր հեղնել զայն:

Իրիկուն մը հրը Օտարականը լեռ-
քործրացաւ, ըստ իր սովորութեան ա-
ղօթելու, Յուդան մօտեցաւ Մարիամին և
ըսաւ.

— Նոր զգեստներդ աւելի աղուոր կը
ցուցնեն քեզի:

— Այս, ըսաւ Մազդաղինացին, սա-
կայն մօտ է օրը հրը պիտի հազնիմ իմ
նորագոյն զգեստներս, արքայութեանը
մէջ:

— Արքայութիւնը միթէ չէ՞ եկած,
ըսաւ Յուդան:

— Ոչ ինծի համար, պատասխանեց
Մարիամը տխրօրէն:

— Ուրախ չես երեւիր, ըսաւ Յուդան,
ուշադրութեամբ նայելով իր խօսակցին:

— Ինչպէ՞ս կրնամ ուրախ ըլլալ,
հրը հոգիս չէ սրբուած տակաւին: Ար-
ցունքները մաքրեցին միայն երեսիս
ներկերը, բայց ոչ հոգիս:

Աշակերտները մօտեցան երկու խօսա-
կիցներուն, անոնք կը փնտռէին Մարիա-
մին ընկերակցութիւնը, որովհետեւ ան
զեղեցիկ էր և հրապուրիչ, նման գինիով
լեցուն բիւրեղեայ բաժակին:

— Սակայն ոչ ոք քեզ կը դատա-
պարտէ, ըսաւ Պետրոսը:

— Մարդիկ զիս դատապարտեն կամ
ոչ, տախկա ոչ մէկ նշանակութիւն ունի
ինծի համար, գիտեմ արժէքը մարդերու
դատաստանին:

— Օտարականը չէ եկած դատելու
աշխարհը, այլ փրկելու, ըսաւ Յովհան-
նէսը:

— Օտարականը ներած է ինծի, ըսաւ
Մարիամը, սակայն ես կը դատապարտեմ
ինքզինքս, նման մէկու մը որ կը զգայ թէ
աղաւառ զգեստներով չի կրնար հարսա-
նիքի հրթալ:

— Տակաւին շատ են հոս հակառա-
կորդները երկնքի արքայութեան, ըսաւ
Յուդան:

— Սակայն վարդապետը ոչինչ ըսաւ
հակառակորդներու մասին, յարեց Նա-
թանայէլը:

— Օտարականը գիտէ թէ ժամանակը
հոռած չէ, բայց մօտ է, ըսաւ Յուդան:

— Բան մը չեմ հասկնար ըսածներէդ,
աղնիւ Յուդա, ըսաւ Պետրոս ծաղրական:

— Իմաստուն մարդուն աչքերը իր
գլխուն մէջ են, բայց յիմարը կը քալէ
առանց աչքերու, պատասխանեց Յուդան:

— Կարծածիդ չափ յիմար չեմ, ըսաւ
Պետրոսը, ակնարկութիւնդ Հոովմէացի-
ներու մասին է, սակայն մենք Գալիլիա-
ցիներս չենք իսկ մօտակի իրենց համար,
ինչպէս գուք Հրէաստանցիներդ կը մատ-
ծէք:

— Կրնա՞յ Աստուած թաղաւորել Հրէաս-
տանի մէջ, որքան ատեն որ Հոովմէա-
ցիները հոն են, ըսաւ Յուդան:

— Աստուած սակայն կրնայ թաղաւ-
րել Գալիլիոյ մէջ, ըսաւ Յովհաննէսը:

Ժիշդ այդ միջոցին Օտարականը իրենց
մօտեցաւ: «Յուդան նորէն կը խօսի ար-
քայութեան հակառակորդներու մասին»,
ըսաւ Պետրոսը: Օտարականը նայելով
Յուդային՝ ըսաւ. «Ո՞ր հակառակորդներու
մասին է խօսքդ»:

— Մեր ազգի թշնամիներու մասին,
ըսաւ Յուդան: Օտարականը նայեցաւ բո-
լորի գլուխներու վրայէն հեռուն, իր
աչքերուն առջև պարզուող լիճին, լեռ-
ներուն, մշակուած դաշտերուն, քաղաք-
ներուն և գիւղերուն, յետոյ կրկին նայե-
ցաւ Յուդային և աշակերտներուն, ապա
ըսաւ. «Իրաւունք հունինք ատելու մեր
թշնամիները, ով որ կ'ատէ՝ կը հաւատարի
իր թշնամիին: Ամէն թշնամի չճանչցուած
բարեկամ մըն է. եթէ յանցանքներ իսկ
ունի, արժանի է մեր գութին և սիրոյն: Բոլոր
մեղքերը կը բխին ուրիշներու դէմ
մեր ունեցած ատելութենէն: Ո՞վ որ կը
սիրէ, անի արդէն իր հոգիին մէջ ուրա-
խութիւնն ու հատուցումը իր արարքին:
Թշնամիները սիրել՝ միակ կերպն է վերջ
տալու ամէն կարգի ատելութիւններուն»:

Իրիկնամուտին՝ անոնք մօտ էին ար-

դէն Գալիլիոյ լիճը շրջանակող լեռնամանեակին: Բլուրներու սարահարթին վրայ գիւղեր և ագարակներ կը հանգչէին ճերմակ ուղտերու նման, շրջապատուած խաղաղի որթերով, թզնիններով, ինչպէս նաև խնձորի և նուռի պարեզներով:

Երբ դառիթափը հասան, ուրկէ նեղ ճամբայ մը օձաձև կը փաթթուէր բլուրին, իրենց աչքին անգամ մը ևս պարզուեցաւ Գալիլիոյ լճի լոյծ ոսկին, բացաստաններու կաթնահոգեղ սաւանները և հեռացող լեռնակողերուն նուազուն պատկերները, կապտորակ շղորշով պարուրուած: Այս բոլորը կը յօրինէին բանաստեղծական միաստիքականութիւն մը, հարազատ մէջ իրարու ձուլող երկինքն ու երկիրը: Մարդիկ հան բնական կը զգային հրաշքն ու հրաշալին, որովհետև բոլոր սիրտերը կը յորդէին բարութեամբ և սիրով: Աջ կողմէն կ'երևար Տիրեբիան, դարանի մտած դազանի մը նման: Լճի ձախ կողմի վրայ մանեակի մը պէս շարուած էին Մաքաուան, Մարիամին գիւղը, Դալմանուտան, ծառաստաններով հարուստ, և կաթառնայումը, ուր կը բնակէին Պետրոս և Զեքիան զոյգ եղբայրները:

Աշակերտները շատ յոգնած էին, իսկ արեւը մայր մանելու վրայ էր: Խումբին ընկերացող կիները մտան լերան գահաւանդին վրայ նստած փաքրիկ գիւղը և տեղ պատրաստեցին Օտարականին և իր հետևորդներուն համար: Երբ բոլորը մտան բովը այն տունին, ուր պիտի իջնանէին, Օտարականը նայեցաւ իր զոյգ հիւրատէրերուն և ըսաւ բարձր ձայնով. «Աստուծոյ օրհնութիւնը այս տանը և իր բնակիչներուն վրայ»: Տանուաւէրը պատուելու համար մեծ հիւրը, որու մասին լսած էր, մօրթած էր իր միակ այծը: Բակին մէջ յանապի ծառի շուքին տակ կը խաղային զոյգ մը մանուկներ, իսկ անոնց խաղերուն կը հակէր նիհար բայց անուշաշուի իրենց քայրը:

Օտարականը իր շուրջը գիտէր ստեղծել քաղցր մթնոլորտ մը, բարեկամութեամբ զեղուն: Ծաշէն առաջ Օտարականը հարցուց թէ զաւակներ ունէ՞ին, և տանտիրուհին ներկայացուց իր զոյգ մանչ

զաւակներն ու աղջիկը: Անոնք ամէկուս ու հետաքրքիր կը դիտէին Օտարականն ու իր հետևորդները: Մայրը ուղեց գիրենք դուռս դրկել, սակայն Օտարականը նստեցուց զանոնք իր քովը, ըսելով թէ երկնքի արքայութիւնը այսպիսիներուն է որ կը պատկանի:

Երբ ճաշը վերջացաւ, տանուաւէրը ըսաւ Օտարականին. «Իրեւմ թէ դուն Մարգարէ ես, անցեալ տարի մեր բարեկամներէն շատեր կաթառնայում կկան քեզի լսելու, սակայն մեզի համար կարելի չեղաւ թողուլ մեր գործը, հակառակ մեր փափաքին: Այժմ Աստուած քեզ տեսնելու՝ բայց մանաւանդ հիւրատիրելու շնորհը կը պարգեւէ մեզի»: Օտարականը նայեցաւ իր աղքատ բայց բարի հիւրատիրոջ և ուղի ըսաւ. «Ժամանակին կալուածատէր մը կար որ շատ արտեր ունէր: Տարի մը սովորականէն աւելի առատ բերք ունեցաւ, և սկսաւ երազներ հիւսել: Պիտի քակեմ շահմարանները և աւելի մեծեր պիտի շինեմ, հոն ամբարելու բոլոր հունձքերս, յետոյ պիտի ըսեմ ինքզինքիս — հանգչիր, կեր, խմէ և ուրախ եղիր, որովհետև շատ բարիքներ ունիս, շատ տարիներու համար: Սակայն նայն գիշեր իսկ հարուստը մեռաւ: Օտարականը նայեցաւ իր աղքատ հիւրատիրոջ քաղցրացած աչքերուն, յետոյ ըսաւ. «Նայն է ճակատագիրը բոլոր անոնց՝ որոնք իրենց ունեցածէն բաժին չեն հաներ ուրիշներու և չեն փառաւորիք զԱստուած իրենց բարի գործերով»:

«Երբ դուք կուտաք միայն պզտիկ մոս մը ձեր շատ ունեցածէն, աշինչ տուած կ'ըլլաք, սակայն երբ ձեր քիչ ունեցածը ամբողջովին կուտաք, անիկա պիտի ըլլայ ձեր վարձքը: Մի մտածէք ձեր առօրեայ կարիքներու մասին թէ ինչ պիտի ուտէք և ինչ պիտի հագնիք: Նայեցէք երկնքի թռչուններուն որոնք ոչ կը ցանեն և ոչ ալ կը հնձնեն, բայց Աստուած կը հոգայ գիրենք: Նայեցէք դաշտի շուշաններուն, որքան զեղեցիկ են անոնք, Սաղմոն իր ամբողջ փառքին մէջ չկրցաւ հագուել անոնց նման: Եթէ մեր երկնաւոր Հայրը գիտէ հազու երկնքի թռչունները և հոգուեցնել ծաղիկները, Ան չի կրնար մոռնալ իր սրդիները»: Տանուաւէրն

ու իր կիներ ուրախութենէն կ'արտասուէին, իսկ երեք փոքրիկները աւելի կը մօտենային Օտարականին:

«Դուք այսօր չընդունեցիք միայն զիս իբրեւ հիւր մը ձեր յարկին ներքեւ, այլ ողջունեցիք զիս իբրեւ պատգամաւորը Աստուծոյ: Հետեւորար Տիրոջ անսունով կ'ըսեմ ձեզի, թէ դուք առանձին չէք այս աշխարհի մէջ, որովհետեւ ձեզի հետ ունիք ձեր Երկնաւոր Հայրը: Երբ Օտարականը դողբեցաւ խօսելէ, պզտիկ տղջը նսկը սր կը քնանար, ըսաւ բարձրաձայն. «Ես եմ խօսեցէք թաշտենեցաւ մօտին»: Բոլորը խնդացին, սակայն Օտարականը քաղցրութեամբ վերցուց զայն և իր մօրը առեաւ:

Օտարականը ուրախ էր նման հովիւին որ իր կորստեամբ ոշխարը կը դաժնէ, կնոջ՝ իր փնտաւած դրամը, և հօրը՝ որուն որդին կը վերադառնայ հայրենի տունը, և որոնք խնձոյքներ կը ստրքեն բաժակակից բնիկու ուրիշները իրենց երջանկութեան: Աշխարհի վրայ իր կատարած գործերուն համար հրեշտակներն անգամ կ'ուրախանան երկնքին մէջ: Որովհետեւ աշխարհի ամենէն ուրախ մարդը ան է որ շատ բարիք կ'ընէ ուրիշներու համար:

Անիկա կը նայէր կեանքի մեծ և բարի կողմերուն, Աստուծոյ, մարդոց երջանկութեան և ապագային: Նոյնիսկ իր տխուր պահերը ուրախութեան ծնունդ տուող պատահարներ էին, նման ծիածանին որ կը կազմուի նախընթաց փաթերիկէն ու անձրեւէն: Օտարականին ուրախութիւնը չէր նմաներ հալոց ձիւնի մէջէն հոսող առուակին, որ կրնայ շոգիանալ սրեւէն, այլ գետի մը՝ որ ունի անսպասակեր, և իր տխրութեան ու հալածանքին մէջն անգամ կրնայ ցնծալ և բերկրիլ:

Ե.

(Նարուսակի՝ Ե)

ԿՐԾՆԵԿԱՆ

ՔՐԻՍՏՈՆԵԱՅ ՍԸ ԿՐՆԱՅ ՊԱՏԵՐԱԶՍԻ
ԴԱՇՏԸ ԵՐԹԱԼ ԵՒ ԿՈՌԻԻԼ
ԹՇՆԱՍԻՆ ՇԵՏ

«Խնդրեա՛ զխաղաղութիւն եւ երբ
զճեռ նստա՛» (ՄՂՄ. ԼԳ. 15)

Քրիստոնէութիւնը խաղաղութեան կրօնք է: Քրիստոնեայ հաւատացեալ մը ոչ միայն խաղաղութիւն կը փնտտէ միշտ, այլ նաեւ կ'ապրի այդ խաղաղութեան կեանքը: Քրիստոնէութիւն, պատերազմի ճակատ, կոխ, թշնամութիւն, ատնք կրնան հաւաժայնիլ իրարու հետ: Այս մասին արտայայտուել առաջ նախ մէկ երկու խօսք պատերազմի մասին:

Ա. — Խճչ է պատերազմը: Պատերազմը անհատներու, ցեղերու, ազգերու և կամ պետութիւններու միջեւ տեղի ունեցած բաղխում մըն է: Այս բաղխումը եթէ փոքրիկ է՝ կոխ կը կոչուի, եթէ բարոյականութեան ու մրցակցութեան հիման վրայ է՝ պայքար կ'անուանուի, իսկ եթէ մեծ է՝ պատերազմ անունը կը տրուի անոր:

Պատերազմը մարդկային ընկերութեան վայրենիութեան շրջանէն մնացած միտում մըն է որ իր շուրջը աղէտ ու սարսափ կը սփռէ: Մարդիկ նախապատմական ժամանակներու մէջ երբ զիս քաղաքակրթութենէ զուրկ էին իրենց արամարանելու կարողութիւնը տակաւին մշակուած չէր, իրենց իրաւունքը պաշտպանելու համար տգիտաբար զգացումով ու կիրքով լեցուած՝ իրարու հետ բաղխումներ կ'ունենային: Անիկա կրկնուելով ու կրկնուելով ցեղին մէջ ունեւորութիւնը դարձաւ կոռուպտութիւնն ու պատերազմը և իրենց իրաւունքը պաշտպանելու համար ուրիշներուն իրաւունքը ոտնակոխ ընելու սովորութիւնը:

Անոնք որոնք զօրաւոր էին՝ տկարին

(*) Այս համարը աշխարհաբար Ս. Գրոց թարգմանութեան մէջ Սաղմ. ԼԳ. 13ին մէջ կը գտնուի: